Talpas tál - Triton alakú

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	2229
Alkotó:	Schweiger, Antal (1728 - 1802)
Gyár / műhely:	holicsi fajanszmanufaktúra
Készítés ideje:	1756 - 1770
Készítés helye:	Holics
Jelzés:	alján, elmosódott barna színnel festve: HH
Anyag:	fajansz
Technika:	fehér ónmázzal fedett; öntött és mintázott elemekkel; színesen festett
Méretek:	magasság: 31 cm szélesség: 36 cm talpátmérő: 25 cm

A Czobor családtól 1736-ban megvásárolt birtokon, az egykori Nyitra vármegyei Holicson alapította Lotharingiai Ferenc (1708–1765) – az uralkodónő, Mária Terézia (1740–1780) férje – Magyarország első fajanszmanufaktúráját. A manufaktúra a helyi felső-magyarországi habán mesterek mellett francia, lotaringiai és német mestereket, formakészítőket, festőket, égetőket foglalkoztatott. 1743-ban már jelentős volt a termelés. A holicsi termékek mintáit elsősorban a strasbourg-i fajanszmanufaktúra szolgáltatta – amely szintén az alapító-tulajdonos elzász-lotaringiai birtoka volt –, de számos edényformát és díszítményt vett át a roueni, és a castelli fajanszmanufaktúrától, valamint a meisseni és a bécsi porcelángyárak termékeit is szívesen használták mintaként. A korai európai porcelán sokak számára megfizethetetlen volt, a nemes küllemű, hófehér fajanszok azonban, amelyeket a porcelánhoz hasonlóan díszítettek, elérhetőnek bizonyultak, különösen az asztali készletek voltak keresettek. A manufaktúra fénykora az 1750-1780 közötti évekre tehető.

A barokk asztali edények kiegészítői az asztal közepén, gyakran emelvényen felsorakoztatott plasztikák, amelyek olykor tálalóedények is voltak. Az ún. trompe-l'oeil (szemtévesztő, csalóka) tárgyak, a különféle állatokat kakasokat, fácánokat, kappanokat, elejtett vadak fejét, naturáliákat káposztafejeket, nyíló rózsákat, spárgakötegeket, dinnyéket, citromokat formázó edények pompás együttese a terített asztal bizarr ékességei voltak.

A holicsi figurális asztaldíszek egyik remeke a Tritont formázó asztaldísz. Triton, Poszeidon és Amphitrité fia ő a félig ember- félig haltestű „kompozit lény" a klasszikus mitológia képzeletszülte teremtményei között. A térdelő alak hatalmas, széles kagylót, kináló-tálat emel feje fölé.

Azonos formájú holicsi asztaldíszt őriz a londoni Victoria and Albert Museum (lásd itt).

Irodalom

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 90. (Balla Gabriella)
- Balla Gabriella: *Holics, Tata és Buda kerámiaművészete. A Kárpát-medence kerámiaművészete*. Novella, Budapest, 2009. - Nr. 9.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 6.100 (Weiner Piroska)
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 125. (25. kép)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 271.
- Kiss Ákos: *Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata*. Corvina Kiadó, Budapest, 1966. - Nr. 26.
- Szerk.: Csányi Károly: *Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményei - az iparművészet rövid történetével*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1926. - Nr. 40.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum